

การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา GUIDANCE SERVICE AND PSYCHOLOGICAL COUNSELING IN SCHOOL

อมรชญา ชินศรี และ พระครูสุภัทรสีลโสภณ

นักวิชาการอิสระ และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

Amarutchaya Chinnasri and Phrakhrusupattharasilasophon

Independent Academician and Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus

Corresponding Author E-mail : yingrutcha@gmail.com

(วันที่รับบทความ : สิงหาคม 8, 2566 ; วันที่แก้ไขบทความ : สิงหาคม 23, 2566 ; วันที่ตอบรับบทความ : สิงหาคม 25, 2566)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น สามารถวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง จัดการกับชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การแนะแนวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพร้อมกันทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และกระบวนการคิด ดังนั้น ในสถานศึกษาทุกแห่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาตนให้เจริญเติบโตอย่างสมวัย และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข หน้าที่การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษาที่จะเอื้ออำนวยให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในความหมายการแนะแนว ความสำคัญของการแนะแนว จุดมุ่งหมายของการแนะแนว ปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ ขอบข่ายการให้บริการ และกระบวนการให้บริการแนะแนวในสถานศึกษาในการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ การบริการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การบริการแนะแนว, การปรึกษาเชิงจิตวิทยา, สถานศึกษา

Abstract

This academic paper focuses on guidance service and psychological counseling in school. The study found that it is the process of helping a person to know themselves, understand themselves and others better, able to analyze their own potential, manage your own life appropriately and live happily in society. Guidance plays an important role in improving a person's quality of life in terms of physical, emotional, social and intellectual aspects, especially during adolescence, which was an age that develops rapidly. There are simultaneous changes in the body, mind, society and thinking process. Therefore, every school must pay attention to the guidance service in the school seriously to help students develop themselves to grow appropriately and live happily with others in society. The duty of guidance service and psychological counseling in school. counseling to facilitate students' quality of life as mentioned above. It requires cooperation from personnel in educational institutions who have knowledge and understanding of the meaning of guidance, the importance of guidance, aim of Guidance, Guidance Philosophy, service principles, scope of service and the process of providing guidance services in school in planning and implementing a systematic way to help students to the best of their abilities. Effective guidance service can help promote, prevent and correct behaviors.

Keywords : Guidance Service, Psychological Counseling, School

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความคิดตลอดจนค่านิยมของคนในสังคม ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันที่เคยมีมาในอดีต เปลี่ยนเป็นต่างคนต่างอยู่เห็นแก่ตัว แกร่งแย่งแข่งขันและเอาเปรียบกันเพื่อความอยู่รอด นิยมวัตถุ สังคมว่าเหว่ การไปมาหาสู่กันน้อยลง ครอบครัวมีขนาดเล็กและการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น สภาพดังกล่าวทำให้คนในสังคมเกิดความคับข้องใจ ขัดแย้งในใจ วิตกกังวล เหน็ดเหนื่อย ว้าวุ่น เครียดและเป็นทุกข์กับชีวิตมากขึ้น ดังนั้น การแสดงความสนใจ เข้าใจ เห็นใจ ห่วงใย เอื้ออาทรและให้ความช่วยเหลือกัน โดยการรับฟังปัญหา ปลอบใจ ให้กำลังใจ ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็เป็นสิ่งที่ผู้มีความทุกข์ต้องการ เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยหล่อเลี้ยงจิตใจให้คนในสังคมดำเนินชีวิตอยู่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : ง) ซึ่งสภาพการณ์และสภาพปัญหานี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Sucaromana (2016 : 209) ที่กล่าวไว้ว่า ในยุคปัจจุบันระบบเศรษฐกิจและสังคมโลกมีการขยายตัวและแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ ทำให้เกิดวิกฤติการณ์ที่เป็นปัญหาในหลาย ๆ ด้านในทุกประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย สังคมไทยตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยม และบริโภคนิยมอย่างขาดสติ ผู้คนจำนวนมากวิ่งตามกระแสโลกจนก่อให้เกิดปัญหาในทุก ๆ มิติของสังคม ล้วนก่อให้เกิดความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ในระดับปัจเจกบุคคลแทบทั้งสิ้น หากผู้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดการชีวิตของตนหรือไม่ได้รับการช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม อาจเกิดความสับสนในชีวิต มีการตัดสินใจที่ผิดพลาดเป็นการเพิ่มปัญหาต่าง ๆ ให้ยุ่งยากมากยิ่งขึ้น และหากต้องเผชิญภาวะวิกฤตอย่างต่อเนื่องย่อมจะนำไปสู่ภาวะที่ผิดปกติ หรือออกจากโลกแห่งความเป็นจริง จากสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทำให้คนในสังคมต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อความอยู่รอดและความสุขในการดำเนินชีวิต ถ้าหากปรับตัวไม่ได้ย่อมประสบปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลทั้งหมดล้วนมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะนำในทางที่ถูกต้องเหมาะสม กระบวนการให้ความช่วยเหลือ เพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา และสามารถให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า การแนะแนว การแนะแนวนั้นเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลสามารถยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ในชีวิต และเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุได้อย่างถูกต้อง การแนะแนวนั้นมีลำดับ ขั้นตอน เทคนิค วิธีการ และเป้าหมายที่ชัดเจน เรียกว่า กระบวนการแนะแนว ซึ่งกฤตวรรณ คำสม (2559 : 2) กล่าวว่าสรุปว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กแต่ละคนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต สามารถวางแผนชีวิตอนาคตของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอันจะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จในชีวิต

การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา เป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งที่จัดให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถนำตนเองให้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพและพัฒนาตนเอง ให้เจริญเติบโตสมวัย และดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข บริการแนะแนวในสถานศึกษาต้องอาศัยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เช่น ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เจ้าหน้าที่การศึกษา เป็นต้น ร่วมกันช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถภายใต้การกำกับของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาแต่ละแห่งได้จัดงานบริการแนะแนวที่เรียกว่า ฝ่ายแนะแนว หรืองานแนะแนว (Guidance) รวมทั้งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น

การบริการแนะแนวจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูแนะแนว (Guidance Teacher) จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านแนะแนวปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ ขอบข่ายการให้บริการแนะแนว ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการให้บริการ และมีความสามารถที่จะชี้แนะแนวทางให้กับนักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

ความรู้พื้นฐานด้านบริการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนว

การแนะแนว เป็นการทำให้ผู้มีปัญหาหาหยาอมรับการเปลี่ยนแปลงตนเอง การปรับตัว โดยการเปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรมให้เหมาะสม เห็นคุณค่าในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาการแนะแนวที่ว่า ‘Help him to help himself’ (ช่วยเหลือเขาให้เขาพึ่งตนเองได้)

คำว่า **การแนะแนว** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Guidance หมายถึง กระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลวางแผนอนาคตและตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม มิลเลอร์ (Miller, 1976 : 13) ซึ่งสอดคล้องกับสุนิสา วงศ์อารีย์ (2559 : 2) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ วางแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสมและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เป็นบริการที่ถูกออกแบบมาเพื่อที่จะช่วยเหลือแต่ละคนหรือกลุ่มให้มีการปรับตัวที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกสถานศึกษา นอกจากนี้ อัครา เอิบสุสิริ (2556 : 196) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และวางแผนชีวิตได้อย่างฉลาด โดยพัฒนาตนเองให้เติบโตเต็มศักยภาพและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีคุณค่า ต่อสังคม และสอนประจักษ์ เสี่ยงเย็น (2559 : 260) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การแนะแนวเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กแต่ละคนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถวางแผนชีวิตอนาคตของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอันจะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จในชีวิต

การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถสร้างคุณค่าแห่งชีวิตได้ เป็นต้นว่าจะศึกษาสาขาใด ประกอบอาชีพใดจึงจะเหมาะสม สามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความก้าวหน้าในชีวิตได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จากความหมายของการแนะแนวข้างต้น สรุปได้ว่า การแนะแนวเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้รู้จักเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รู้จักป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของการแนะแนว

ในสังคมปัจจุบัน การแนะแนวมีความสำคัญอย่างมากที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อให้การช่วยเหลือแก่บุคคลทุก ๆ ด้านโดยไม่จำกัดเพศ และวัย เพราะว่าการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาก็คือ ช่วยพัฒนาให้เยาวชนให้เป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาในทุกด้านของนักเรียน มุ่งตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสุนิสา วงศ์อารีย์ (2559 : 10-13) และนิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558 : 34-38) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวไว้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สภาพครอบครัวในปัจจุบันเปลี่ยนจากสมัยโบราณ ในสมัยก่อนอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ บุคคลในครอบครัวเอาใจใส่ดูแลกันอย่างใกล้ชิด มีปัญหาอะไรก็สามารถช่วยเหลือกันได้ ต่างกับปัจจุบันครอบครัวเล็กลง อยู่กันตามลำพังพ่อแม่และลูก เมื่อพ่อแม่ออกไปทำงาน ลูกก็ต้องอยู่ตามลำพัง ขาดคนดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอน ขาดความรักความอบอุ่น ก่อให้เกิดปัญหาความว้าวุ่นตามมา เด็กอาจประพฤติตนไปในทางที่ผิด ๆ เช่น คบเพื่อนไม่ดี ติดยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมบางประการเช่น พ่อแม่ที่ดูแลคอยช่วยเหลือลูกทุกอย่างจะทำให้เด็กกลายเป็นคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้ เมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จะทำตัวเป็นเด็กที่จะต้องพึ่งพิงผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา หรือการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเผด็จการจะทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่บางคนจะตามใจลูกมากเกินไป เด็กบางคนที่ขาดพ่อหรือแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่ หรือมีพ่อแม่ แต่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของเด็ก เด็กมักจะแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ออกมาเพื่อเป็นการระบายอารมณ์หรือเพื่อเป็นการขดเขยบางสิ่งบางอย่างที่ขาดไป เช่น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เจ้าอารมณ์ เห็นแก่ตัว ซึมเศร้า แยกตัวเองออกจากสังคม หนีบ้าน หนีโรงเรียน ลักขโมย ประพฤติตนเป็นอันธพาล สุขภาพไม่ดี แสดงอาการท้องอืดเบื่อหน่าย เรียนรู้ช้า สอobot มีความขัดแย้งกับครูอยู่เสมอ ปัญหาทางพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็ก จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษจากครูแนะแนว เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมเหล่านี้ให้ดีขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การศึกษาในสภาพปัจจุบันมีการแข่งขันกันมากขึ้น ผู้ปกครองและผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้นกว่าแต่ก่อน และการเรียนมักจะมุ่งในทางสาขาวิชาที่มีโอกาสในการประกอบอาชีพ และได้ค่าตอบแทนมากกว่า เพราะฉะนั้น การเลือกคณะสาขาการเรียน และวิชาเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ หากผู้เรียนไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตร และวิชาเรียนอย่างดี ก็จะทำให้ตัดสินใจเลือกผิดพลาด ประสบปัญหาการเรียน ดังนั้น การแนะแนวจึงมีบทบาทที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเองได้อย่างแท้จริงเพื่อออกไปประกอบอาชีพที่เหมาะสมในอนาคต

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สภาพสังคมจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนมาก เพราะต้องดิ้นรนต่อสู้กับภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย มีภาระหนี้สิน ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนลูก เด็กจะเกิดความหัวเหว่ ไม่รู้จะปรึกษาใครจึงออกไปคบเพื่อน และให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ซึ่งบางครั้งอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ การแนะแนวสามารถแก้ไขได้โดยมีครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นที่พึ่งคอยรับฟังปัญหาจากผู้เรียน และช่วยประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดและหาทางช่วยส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาความสามารถพิเศษของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อทดแทนปมด้อยเศรษฐกิจหรือสังคมบางประการ

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพ ปัจจุบันมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้เรียนควรที่จะได้รับความช่วยเหลือแนะแนวทางในการเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยครูแนะแนวจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักโลกของงานอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและอยู่ในสังคมทั่วไปว่า อาชีพแต่ละอาชีพนั้นต้องการผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างไร ตัวผู้เรียนเองมีความเหมาะสมกับอาชีพใด มีความสนใจ มีความถนัดและมีความสามารถอย่างไรต่อการเลือกประกอบอาชีพ เพื่อดำเนินชีวิตต่อไปในภายหน้า ซึ่งการเลือกอาชีพที่เหมาะสมของผู้เรียนถือว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติด้วย

5. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและเชื้อทางศาสนา โดยเฉพาะการรับวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาโดยไม่มีการแยกแยะ จึงทำให้เอกลักษณ์ ค่านิยมและวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป เด็กและเยาวชนเกิดความสับสน ไขว้เขว ไม่แน่ใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม การอบรมสั่งสอนกับการกระทำของบุคคลในสังคมไม่สอดคล้องกัน ผู้ใหญ่บางคนมักจะพูดอย่างหนึ่งแต่การกระทำก็จะกระทำไปอีกอย่างหนึ่งทำให้เด็กเกิดความเคลือบแคลงใจ เช่น การห้ามไม่ให้เด็ก เทียวเตร่ สืบบุหรี ต้มเหล้า แต่ตัวเองประพฤติเสียเอง หรือเด็กได้รับการสั่งสอนว่า การคดโกงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่ในสังคมกลับมีตัวอย่างให้เด็กเห็นว่า คนที่คดโกงบางคนเมื่อโกงแล้วร่ำรวยอยู่ดีกินดี มีคนนับหน้าถือตา เคารพยกย่องจึงทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งในจิตใจและมีแนวโน้มที่จะกระทำในสิ่งที่ขัดต่อหลักศีลธรรมสำหรับความขัดแย้งจนก่อให้เกิดความเคลือบแคลงใจเหล่านี้ การแนะแนวสามารถที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจ่างได้ สามารถแยกแยะว่าอะไรชั่ว อะไรดี อะไรควร อะไรไม่ควร อะไรคือแก่นแท้จริงของศาสนา โดยจัดให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มหรือจัดให้มีการบรรยาย การอภิปราย โดยผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

6. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนโฉมหน้าของสังคมไทย อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีการบัญญัติคำศัพท์ที่ใช้โดยทั่วไปว่า “Globalization” หรือ “โลกาภิวัตน์” โดยที่ประชุมราชบัณฑิตได้อธิบายความหมายของคำนี้ว่าหมายถึง “การแผ่ถึงกันทั่วโลก การเข้าถึงโลกและการเอาชนะโลก” ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทำให้เกิดผลตามมา 3 ประการใหญ่ ๆ คือ 1. ความต้องการกำลังคนที่มีทักษะทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างน้อยคนละสองภาษา คือ ภาษาประจำชาติและภาษาที่เป็นสากล 2. ความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานที่เห็นได้ชัด คือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ และ 3. อาชีพต่าง ๆ ที่เคยใช้แรงงาน หรือช่างฝีมือดังเช่นที่เคยปฏิบัติมาก็เปลี่ยนมาใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกลต่าง ๆ แทน และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การแนะแนวจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับข่าวสารความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อช่วยในการปรับตัวได้ดีขึ้น และได้รับโอกาสที่จะพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้มากขึ้น

7. ความต้องการในการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปัจจุบันผู้เรียนจำนวนมากยังไม่สามารถแบ่งเวลาว่างให้เหมาะสมว่า เวลาใดควรทำอะไร บางคนใช้เวลาว่างในการเล่นเทียวเตร่ พักผ่อนหรือร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ มากเกินไปจนทำให้กระทบต่อผลการเรียน บางคนก็มุ่งแต่เรียนอย่างเดียวจนกลายเป็นคนเคร่งเครียด บางคนใช้เวลาว่างจากการเรียนเทียวเตร่ตามเพื่อนทำให้แนวทางชีวิตเปลี่ยนไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น การแนะแนวจะช่วยให้เปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์หรือช่วยป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว โดยจัดกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมในเรื่องการแบ่งเวลาสำหรับชีวิตในคาบกิจกรรมแนะแนวหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน เช่น กิจกรรมชุมนุมดนตรีชุมนุมกีฬา ชุมนุมนานาชาติ ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

ความสำคัญของการแนะแนวสรุปได้ว่า สาเหตุที่ต้องมีการบริการแนะแนวมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากมายดังกล่าวแล้วข้างต้น การอยู่รวมกลุ่มกันของบุคคลก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เป็นธรรมดา การที่บุคคลต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด และดำเนินชีวิตอยู่ตามสมควรแก่สภาพทำให้เกิดปัญหาอยู่ตลอดเวลา ปัญหาต่าง ๆ ของ

บุคคลเริ่มแรกเกิดครอบครัวก่อนจากนั้นก็ค่อย ๆ ไปสู่สังคมเพื่อนบ้าน จากสังคมกลุ่มเล็กไปสู่สังคมกลุ่มใหญ่ และค่อย ๆ กลายเป็นปัญหาของประเทศชาติในที่สุด ดังนั้นการแนะแนวสามารถช่วยป้องกันปัญหา ลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงในที่สุด

บริการแนะแนวในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญในการสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะบริการแนะแนวในสถานศึกษายังสนับสนุนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าตนเอง มีความสามารถในการสื่อสารและเทคโนโลยี มีทักษะชีวิต สามารถรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต รักการออกกำลังกาย มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของโลกมีจิตสาธารณะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้หลักสูตรได้กำหนดให้มีกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 2-3)

จากความสำคัญของบริการแนะแนวดังกล่าวพอจะประมวลความสำคัญได้ว่า บริการแนะแนวมีความสำคัญต่อนักเรียนในด้านการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาส่วนตัวและสังคม และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขปัญหาของตนเอง และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้พร้อมที่จะพึ่งตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคมได้

จุดมุ่งหมายของการแนะแนว

การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้รู้จักเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รู้จักป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งพนม ลิ้มอารีย์ (2548 : 78-79) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการแนะแนวออกเป็น 2 อย่าง คือ 1. จุดมุ่งหมายทั่วไป และ 2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความมุ่งหมายทั่วไป/จุดมุ่งหมายทั่วไป การแนะแนวไม่ว่าจะจัด ณ สถานที่ใดก็ตามย่อมจะมีความมุ่งหมายทั่วไปเหมือนกัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หน้าที่ของการแนะแนวก็ได้ มี 3 ประการ คือ

1.1 เพื่อป้องกันปัญหา มุ่งป้องกันไม่ให้นักเรียนเกิดปัญหาหรือความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตของตน เพราะปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ นั้น สามารถป้องกันได้และการปล่อยให้นักเรียนเกิดปัญหาขึ้นมาแล้วค่อยตามแก้ไขช่วยเหลือภายหลังนั้นทำได้ยากและต้องใช้เวลาในบางกรณีอาจจะแก้ไขไม่ได้อีกด้วย

1.2 เพื่อแก้ไขปัญหา มุ่งจะให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน เพราะถ้าปล่อยให้นักเรียนประสบปัญหาโดยไม่ให้ความช่วยเหลือแล้ว นักเรียนย่อมจะไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างปรกติสุขได้ และในบางครั้งอาจจะมีการปรับตัวที่ผิด ๆ ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนา มุ่งจะให้การส่งเสริมนักเรียนทุกคนให้เกิดความเจริญงอกงามมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการส่งเสริมและแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนออกมาอย่างเต็มที่

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ/จุดมุ่งหมายเฉพาะ ความมุ่งหมายของการแนะแนวที่สถานศึกษา ซึ่งจัดให้มีการบริการแนะแนวเป็นผู้กำหนดขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายหลักสูตร และสภาพสังคมของสถานศึกษานั้น ๆ เช่น

2.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ คือ การช่วยให้นักเรียนรู้ถึงความต้องการ ความคิด ความสามารถ ความถนัด และข้อจำกัดต่าง ๆ ของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ การดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.2 เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตัว ให้เหมาะสมกับตนเองและสภาพแวดล้อม คือ การช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข

2.3 เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักนำตนเอง คือ การช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักใช้สติปัญญาความสามารถของตนเองแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างฉลาดและเหมาะสม สามารถวางแผนการชีวิตในอนาคต และสามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้วิจารณญาณคาดการณ์ล่วงหน้า สิ่งที่จะเกิดขึ้น และรู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นโดยกะทันหัน

2.5 เพื่อส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานของโรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2.6 เพื่อช่วยฝึกในเรื่องประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนของชาติ เพราะการฝึกให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน และมีการปฏิบัติจริง จะช่วยให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

2.7 เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียนในที่สุด

ส่วน นรินทร จุลทรัพย์ (2558 : 38-39) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนว โดยมุ่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับตนเอง
2. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการเข้ากับผู้อื่น และเข้าใจถึงโลกที่ตนอาศัยอยู่ได้มากยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ใส่ตน แม้ว่าสำเร็จการศึกษาไปแล้ว
4. ช่วยให้นักเรียนค้นหาเกี่ยวกับตัวของนักเรียนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความสนใจความถนัดและความสามารถของตนเอง ตลอดจนเรียนรู้เกี่ยวกับโลกของงานและหาแนวทางที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับตนเองและสังคม

5. ช่วยวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาและช่วยหาประสบการณ์ในงานด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปจุดมุ่งหมายของการแนะแนวได้ว่า จุดมุ่งหมายของการแนะแนวมี 2 ประการ คือ จุดมุ่งหมายทั่วไป (เพื่อป้องกันปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อส่งเสริมพัฒนา) และจุดมุ่งหมายเฉพาะ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายหลักสูตร และสภาพสังคมของสถานศึกษานั้น ๆ

ปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ ขอบข่ายและกระบวนการแนะแนว

ครูแนะแนวหรือผู้ให้บริการต้องเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์ตามปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ และแนวคิดสำคัญในการให้บริการอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้รับบริการ สำหรับผู้ที่ขาดคุณสมบัติอาจก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้รับบริการและอาจทำลายวิชาชีพขั้นสูงได้ด้วย ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ แนวคิดสำคัญในการให้บริการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 4)

ปรัชญาการแนะแนว	หลักการให้บริการ	แนวคิดสำคัญในการให้บริการ
1. ทุกคนมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์	1. ให้บริการทุกคนด้วยความเคารพในเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ	“บริการด้วยหัวใจแห่งความเป็นมนุษย์”
2. ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเสมอกัน	2. ให้บริการตามความต้องการอย่างอิสระ	“คิด-พูด-ทำ แทนกันไม่ได้”
3. แต่ละคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนได้	3. ให้บริการโดยเปิดโอกาสหรือเปิดพื้นที่ให้บุคคลใช้ปัญญาเรียนรู้จัดการทุกชีวิตด้วยตนเอง และได้พัฒนาตนเต็มที่ตามศักยภาพของตน	“มนุษย์เป็นweinสัตว์”
4. บุคคลมีความต้องการ	4. ให้บริการเพื่อตอบสนอง	“ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่”

พื้นฐานโดยรวมเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกัน ในรายละเอียด	ความต้องการของผู้รับบริการ ที่แตกต่างกัน	
5. พฤติกรรมมีสาเหตุ เมื่อกำหนดเหตุใหม่ได้ ก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ใหม่ได้	5. ให้บริการโดยอำนวยความสะดวกปัจจัยที่เหมาะสม ในการพัฒนาตนด้านต่าง ๆ	“ไม่เชื่อว่าसानดานชุดไม่ได้”
6. มนุษย์แต่ละคนประสบ ปัญหาได้เหมือนกัน แต่การ ที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ย่อมต้องการพึ่งพาอาศัยกัน	6. ให้บริการด้วยหัวใจแห่ง ความเป็นมนุษย์ บนพื้นฐาน ของความเมตตา ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมช่วยเหลือ	“เมตตา ค้ำจุนโลก” “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

ขอบข่ายการให้บริการแนะแนวจำแนกได้หลายประเภทตามลักษณะ จำแนกเป็น 3 อย่าง คือ การแนะแนว การศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขอบข่ายการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 5)

การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	การพัฒนาทางการศึกษา	การพัฒนาทางอาชีพ
เป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนา ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญห ส่วนตัวและสังคม พื้นฐานสำคัญทางจิตวิทยา 1. จิตวิทยาพัฒนาการ 2. การพัฒนาบุคลิกภาพ 3. จิตวิทยาทั่วไป 4. จิตวิทยาสังคม 5. สุขภาพจิต 6. หลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตัวแปรสำคัญที่นักเรียน พึงได้รับการพัฒนา - อัตมโนทัศน์ - การเห็นคุณค่าในตนเอง - การพัฒนาบุคลิกภาพ - วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient) - สุขภาพจิตที่ดี - ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัว และสังคม - ความคิดสร้างสรรค์ - การมีจิตสาธารณะ - ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ	เป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนา ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญห ทางการศึกษา พื้นฐานสำคัญทางจิตวิทยา 1. จิตวิทยาทั่วไป 2. จิตวิทยาพัฒนาการ 3. จิตวิทยาการเรียนรู้ 4. หลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตัวแปรสำคัญที่นักเรียน พึงได้รับการพัฒนา - เจตคติทางการเรียน - แรงจูงใจใฝ่รู้ - ทักษะการเรียนรู้ - ความคิดสร้างสรรค์ - การตัดสินใจทางการเรียน - การคิดแก้ปัญหา - การวางแผนด้านการเรียน - นิสัยทางการเรียนที่ดี - ความมีวินัย - ความขยันหมั่นเพียร	เป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนา ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญห ทางอาชีพ พื้นฐานสำคัญทางจิตวิทยา 1. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ 2. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ 3. หลักการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4. ทฤษฎีปัญหา ตัวแปรสำคัญที่นักเรียน พึงได้รับการพัฒนา - เจตคติต่อการทำงาน และอาชีพ - ความรับผิดชอบตนเอง ทางอาชีพ - วุฒิภาวะทางอาชีพ - การตัดสินใจทางอาชีพ - ทักษะพื้นฐานการงานอาชีพ - การวางแผนชีวิตและอาชีพ - ความซื่อสัตย์ อดทน - ประสิทธิภาพในการทำงาน

กระบวนการการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา

การให้บริการแนะแนวทั้ง 5 บริการนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การแนะแนวของโรงเรียนจะได้ผลจะต้องจัดให้ครบทั้ง 5 บริการ คือ

1. บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นงานรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ในเรื่องความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เจตคติ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ อารมณ์ ฯลฯ พร้อมทั้งสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ครูหรือผู้แนะแนวรู้จักผู้เรียนและผู้เรียนรู้จักตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำเอาข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนว และช่วยเหลือได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. บริการสนเทศ เป็นงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษา อาชีพและสังคมอย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปพิจารณาวางแผนการในชีวิต และตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา การประกอบอาชีพและปรับปรุงบุคลิกภาพได้อย่างเหมาะสม

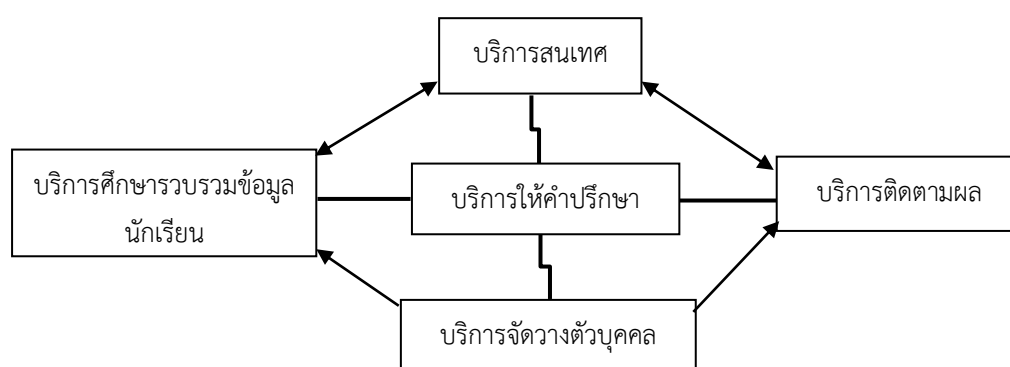
3. บริการให้คำปรึกษา ถือเป็น “หัวใจของบริการแนะแนว” เพราะการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือที่เกิดจากสัมพันธภาพทางวิชาชีพของอย่างน้อย 2 คน คือ ผู้ให้และผู้รับการปรึกษา โดยเป็นการพูดคุยที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างเหมาะสม โดยที่ผู้เรียนผู้ซึ่งได้รับการบริการให้คำปรึกษาพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของตน

4. บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นงานที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การฝึกฝน หรือการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามควรแก่กรณี ๆ เป็นการวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามที่คัดเลือกเป็นบริการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนตามวิชาที่ตนเองชอบ ได้รับการที่เหมาะสมตามความจำเป็นหรือความต้องการ เป็นการช่วยให้มีโอกาสในการเรียนและการประกอบอาชีพตรงตามความสามารถของตน การจัดหาทุน จัดหางานให้ผู้เรียนทำเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน จัดโครงการพิเศษเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งบริการจัดวางตัวบุคคลนี้สามารถจัดให้กับผู้เรียนขณะที่ยังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาหรือที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

5. บริการติดตามผล เป็นงานติดตามผลการดำเนินงานบริการต่าง ๆ ที่จะจัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการช่วยผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา

การดำเนินงานแนะแนวทั้ง 5 บริการดังกล่าวจะต้องครอบคลุมการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม (สุนิสา วงศ์อารีย์, 2562 : 40-41)

สรุปได้ว่า การจัดบริการแนะแนวอย่างเป็นระบบควรจัดทั้ง 5 บริการ ให้สัมพันธ์กัน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ

บทสรุป

การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง สิ่งแวดล้อม และบุคคลอื่น เพื่อให้สามารถช่วยตนเองหรือพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งควรจัดให้นักเรียนทุกคนและผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาตนให้เจริญเติบโตสมวัย และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข หน้าที่การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษาที่จะเอื้ออำนวยให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตดังกล่าวข้างต้นต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายในสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ ขอบข่ายการให้บริการ และกระบวนการให้บริการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างถูกต้องช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถภายใต้การกำกับของผู้บริหารสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวมี 2 อย่าง คือ จุดมุ่งหมายทั่วไป (เพื่อป้องกันปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหา และเพื่อส่งเสริมพัฒนา) และจุดมุ่งหมายเฉพาะ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายหลักสูตร และสภาพสังคมของสถานศึกษานั้น ๆ ปรัชญาการแนะแนว หลักการการให้บริการ ขอบข่ายและกระบวนการแนะแนว ครูแนะแนวหรือผู้ให้บริการต้องเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์ตามปรัชญาการแนะแนว หลักการให้บริการ และแนวคิดสำคัญในการให้บริการอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้รับบริการ สำหรับผู้ที่ขาดคุณสมบัติอาจก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้รับบริการได้ด้วย ขอบข่ายการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาทางอาชีพ การให้บริการแนะแนวแบ่งออกเป็น 5 บริการดังนี้ 1. บริการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียน 2. บริการสนเทศ 3. บริการให้คำปรึกษา 4. บริการจัดวางตัวบุคคล และ 5. บริการติดตามผล

เอกสารอ้างอิง

- กฤตวรรณ คำสม. (2559). *การแนะแนวเบื้องต้น*. อุดรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). *การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน*. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2548). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนิสา วงศ์อารีย์. (2559). *หลักการแนะแนว*. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- _____. (2562). *จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา*. อุดรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สอนประจันต์ เสียงเย็น. (2559). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู*. อุดรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2559). *หลักการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นสำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัชรา เอิบสุขสิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Miller, Carroll H. (1976). *Foundation of Guidance*. New York : Harper and Row Publishers.
- Sucaromana, A. (2016). Resilience Quotient : RQ. *Journal of MCU Peace Studies*, 4 (1), 209-220.